

**Дарина Мазун**  
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти  
Науковий керівник: кандидатка філологічних наук, доцентка **Ірина Литвин**  
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького  
(Черкаси, Україна)

## **УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД ГОНОРАТИВІВ І ФРАЗЕМ АМЕРИКАНСЬКОГО КОМЕДІЙНОГО ШОУ «SNL»**

«Saturday Night Live» – американське комедійне телевізійне шоу, яке вперше вийшло в ефір у 1975 році й стало одним із найпопулярніших розважальних проєктів у світі. Обов'язковими елементами цього шоу-вар'єте є комедійні скетчі, пародії та музичні виступи. Актори часто сатирично жартують про політику та висміюють актуальні події сьогодення. Переклад відеоматеріалу такого жанру може мати певні труднощі, адже перекладачеві необхідно коректно передати культурні аспекти гумору країни оригіналу, жаргонну й арготичну лексику, культурні реалії американського суспільства в українській версії перекладу. Зокрема, дуже важливим для перекладача є вміння зберегти прагматичний вплив оригінального англомовного медіапродукту на адресата в українському перекладі.

**Мета** нашого дослідження – проаналізувати прагматичні перетворення у власній версії українського перекладу американського комедійного шоу «SNL».

Збереження функціонально-комунікативної еквівалентності тексту та його перекладу залежить від збалансованого прагматичного впливу обох текстів на своїх читачів. Українська лінгвістка Олена Селіванова виділяє особливий тип перекладацьких трансформацій – «формально-змістові трансформації з прагматичним компонентом, які передбачають зміну форми та змісту одиниць у тексті, текстових фрагментів з метою збалансування прагматичного впливу перекладу на свого читача» [1, с. 207].

У власній версії українського перекладу 14 епізоду 44 сезону комедійного американського телешоу «SNL» ми вдавалися до низки перекладацьких перетворень із прагматичним компонентом. У наступному фрагменті ми скористалися концептуальним прагматичним перетворенням:

*«Every time you see me, you say, «Hey, lady» or «Hey, mama» [SNL] // Щоразу як ми бачимось ти кажеш: «Привіт, люба» або «Привіт, матусю».* Оскільки ми орієнтувалися на широку українську аудиторію телеглядачів, ми замінили оригінальний іменник *lady* – «sometimes used as a form of address when they are talking to a woman that they do not know, especially in shops and in the street» [6] – українським субстантивованим прикметником *люба* зі значенням: «та, з якою приємно провести час, яку чекають» [3]. Тож ми адаптували непритаманний українцям гоноратив *lady (ledі)*, замінивши його традиційним українським звертанням *люба* [5].

Прагматичні концептуальні трансформації також характеризуються використанням різнорівневих мовних засобів для зміни способів категоризації

світу та внутрішнього рефлексивного досвіду [1, с. 208]. Тож у наступному фрагменті неформальну англійську лексему *buddy* зі значенням «a friend» [7] замінили в українському перекладі лексемою *шановний*, яка в цьому контексті вжита іронічно, яка також є маркером негативної ввічливості:

«*She's a goddamn partner at the firm, buddy*» [SNL] // *Шановний, та ж вона, чорт забирай, партнерка в цій фірмі.*

Ми також замінили неформальний прикметник оригіналу *goddamn* – «a swear word that many people find offensive, used to show that you are angry or annoyed» [7] українським лайливим фразеологізмом *чорт забирай* – «уживається для вираження незадоволення, обурення, досади із приводу чогось» [3]. За визначенням Олени Селіванової, фразеологізми – це «стійкі, зв'язані єдністю змісту, постійно відтворювані в мовленні словосполучення або висловлення, які ґрунтуються на стереотипах етносвідомості, є репрезентантами культури народу й характеризуються образністю й експресивністю» [2, с. 768]. Із метою збереження конотативного значення слова оригіналу *goddamn*, ми скористалися фразеологізмом *чорт забирай* в українському перекладі. Отже, у цьому фрагменті ми скомбінували граматичну (синтаксичну перестановку), лексичну (конотативну, функціонально-стилістичну) та прагматичну трансформації.

Ідіоматичний вираз оригіналу *dealer's choice* зі значенням «by extension, used to indicate that the speaker is amenable to whatever the listener chooses» [8] переклали українською вільною сполучкою *вибір за вами*. Таким чином, попри відсутність в українській мові відповідного фразеологізму, ми зберегли значення ідіоматичної сполучки оригіналу у перекладі:

«*Time for the final clue, and this one is «Dealer's choice»*» [SNL] // *Настав час останнього раунду – «Вибір за вами»*. У цьому фрагменті прагматична трансформація поєднується із граматичною на синтаксичному рівні, зокрема додаванням.

Таким чином, у нашій перекладознавчій розвідці ми проаналізували два типи трансформацій із прагматичним компонентом власної версії українського перекладу американського комедійного шоу «SNL», зокрема переклад фразеологічних сполук і звертань. Задля збереження прагматичного впливу оригіналу на українську аудиторію, ми здійснювали трансформації, які ґрунтуються на різнорівневих мовних засобах.

Наше дослідження може посприяти розумінню механізмів адаптації комедійного контенту в процесі українського перекладу американських телешоу жанру вар'єте.

### Література

1. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. Нова філологія. № 50. 2012. С. 201–208. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil\\_2012\\_50\\_58](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2012_50_58) (дата звернення: 09.11.2023).
2. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К. 2011. 844с.

3. Словник української мови в 11 томах. Київ : Наукова думка, 1970–1980. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 10.11.2023).
4. Cambridge Dictionary. Cambridge University Press. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 10.11.2023).
5. Chun, Y., and I. V. Khabarova. Особливості відтворення позитивної ввічливості в українських та російських перекладах англійськомовних ділових листів. *Науковий журнал «Міжнародний філологічний часопис»*. 2022. № 13. Ч. I. С. 68–76. URL: <http://dx.doi.org/10.31548/philolog2022.01.068> (дата звернення: 09.11.2023).
6. Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення: 10.11.2023).
7. Oxford Learner's Dictionaries. URL: <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення : 09.11.2023).
8. The Free Dictionary. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 17.04.2023) (дата звернення: 28.11.2023).

#### **Джерела ілюстративного матеріалу**

1. SNL. S44 E14. 03/03/19. March 2 – John Mulaney. URL: <https://www.nbc.com/saturday-night-live/video/march-2-john-mulaney/3914664> (дата звернення: 09.11.2023).

**Тетяна МакГауен**

кандидатка філологічних наук, старша викладачка  
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького  
(Черкаси, Україна)

### **АУДІОВІЗУАЛЬНІ ТЕКСТИ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ У ЗАХІДНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ**

Світ сьогодення – панівна ера екранів, реципієнт яких щоденно стикається із безліччю **аудіовізуальних текстів** (АВТ), а саме, художніми, мультиплікаційними та документальними фільмами, сітками, рекламою, піснями, відеоіграми [9, с. 34], які виконують, на нашу думку, декілька функцій: інформують (інформативна функція), передають почуття й емоції (емотивна функція), ознайомлюють із літературними доробками (навчальна функція), впливають на (маніпулятивна функція) та розважають глядача (розважальна функція). Корпус таких текстів подекуди визначає культурну аудіовізуальну грамотність реципієнта [10, с. 33], тому можливо виокремити й культурно-формуючу функцію АВТ. Метою цієї розвідки є опис основних сталих та новітніх способів перекладу АВТ, характерних для західного перекладознавства.